

ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БАЗИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

А.В. Кулінська, д.е.н., проф.

В.О. Голубкова, магістрант

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

На всіх етапах історичного розвитку суспільства однією з керуючих основ держави виступають підходи до формування економічної бази соціального захисту населення. На сьогоднішній день актуальною залишається думка виявлення чинників розвитку комплексного механізму, що дозволяє розкрити тенденції розвитку та аналогію у вирішенні поставлених завдань. При цьому актуальним залишається питання обслуговування населення суб'єктами соціального захисту, до яких відносяться відомчі органи соціального забезпечення, зокрема, Міністерство внутрішніх справ України, Служба безпеки України, Міністерство оборони України.

Оскільки соціальний захист населення – це система принципів, методів, законодавчо встановлених державою соціальних гарантій, а також заходів, котрі забезпечують надання оптимальних умов життя, задоволення потреб, підтримку життєзабезпечення або діяльного існування особи, різних соціальних категорій та груп, тому держава як одна із найвиразніших політичних організацій у суспільстві покликана забезпечувати гідний рівень та якість життя всім її громадянам [4].

Із розглянутих матеріалів видатних дослідників цього питання слід зазначити, що вони використовують класичний підхід й розглядають феномен соціального захисту населення в широкому або вузькому значенні, визначаючи його, перш за все, як сукупність та комплекс програм, дій, заходів, стратегій. Інше формування соціального захисту населення в державі трактується за допомогою концептуальних підходів щодо реалізації моделей забезпечення соціального захисту населення України.

Зазначено, що історичні етапи соціального захисту населення в державі відбувалися із використанням не менше двох моделей забезпечення соціального захисту населення країни: європейської та радянської моделі. До першої моделі соціального захисту населення можемо віднести контролювання соціальними роботами або послугами задля підтримки соціально незахищеного прошарку населення країни, а до другої – реалізація належного рівня плати та матеріального добробуту населення засобами пільг або соціальних виплат. У зв'язку з цим, аналізування деяких підходів до розуміння категорії «соціальний захист населення» дозволяє зробити висновок про те, що трактується вона по-різному, зокрема [2]:

- вирішення суперечностей між багатством та бідністю, котре полягає в перерозподілі національного доходу від багатих до бідних верств населення;
- соціальне маневрування доходами шляхом підрівнювання доходів людини впродовж усього його життя;
- вирішення суперечностей між ефективністю суспільного виробництва та соціальною справедливістю;
- поєднання державно-стандартизованих соціальних гарантій з забезпечення соціального самозахисту;
- розробка механізмів локалізації негативних тенденцій, які перешкоджають системі соціального захисту населення (правових, інформаційних, адміністративних або соціально-політичних);
- сприяння органам місцевого самоврядування і громадським організаціям у розробці та реалізації соціальних програм.

Визначено, що економічні відносини у сфері соціального захисту населення країни за своєю природою є відносини споживчого характеру. Вони проявляються, як відносини із приводу доведення матеріальних благ до верств соціально незабезпечених, а також наданням їм необхідних послуг. Тому, соціальне обслуговування населення країни – система соціальних заходів, що передбачає сприяння, підтримку і послуги, які надають соціальні служби окремим особам та групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності [1].

Крім того, в умовах соціально-економічних трансформацій, які відбувалися в Україні, особливе значення набуває функціонування ефективної системи соціального захисту населення, здатної мінімізувати вплив соціальних ризиків у суспільстві. Аналізуючи вищезазначені погляди деяких науковців, необхідно виділити основні елементи їх досліджень, зокрема [3]: класичний підхід, який розглядає феномен соціального захисту населення як сукупність та комплекс програм, дій, заходів або стратегій; концептуальні підходи щодо реалізації моделей забезпечення соціального захисту населення, а також формування економічних підходів, які впливають на соціальне становище населення.

На нашу думку, потрібно відзначити змішану модель забезпечення соціального захисту населення країни, оскільки вона є оптимальною в українських реаліях, яка забезпечуватиме як внутрішні, а також зовнішні чинники державного управління. Більш того, змішана модель забезпечення соціального обслуговування населення країни дозволяє реалізувати різноманітні програми та проекти як реальний механізм державної політики. Як результат, слід реалізувати наступні етапи:

по-перше – це контролювати виконання заходів згідно із періодичністю здійснення необхідної допомоги, бо загалом люди можуть потерпати за рахунок невиконання умов в певні часові проміжки;

по-друге – це провести інвентаризацію усіх соціальних пільг, які би виділяли дійсно потребуючим громадянам, а не заможним індивідам;

по-третє – це перейти на грошову допомогу, націлену на адресну грошово-кредитну державну політику.

Виділення сукупності ключових чинників механізму забезпечення соціального захисту населення країни дозволяє з системно-цілісних позицій прогнозувати зміни в його реалізації, можливості своєчасного внесення поправок та усунення недоліків у функціонуванні системи соціального обслуговування населення. Відповідно, існуючі чинники його розвитку впливають на формування точної економічної бази соціального захисту населення, що вимагає вживання адекватних заходів організаційного та економічного характеру щодо управління системою в цілому.

Література:

1. Руженський М.М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України: [моногр.] / М.М. Руженський. – К.: ІПК ДСЗУ, 2015. – 318 с.
2. Лаврухін В. Напрямки модернізації механізмів соціального захисту населення в Україні / В. Лаврухін // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – № 1(24). – С. 89-97.
3. Закон України «Про соціальні послуги» № 936-VIII від 26.01.2016 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. від 2003 р., № 45, ст.358, станом на 01.11.2018. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15>. – Доступно на 10.11.2018. – Назва з екрана.
4. Лободіна З.М. Бюджетне фінансування соціального захисту в Україні / З.М. Лободіна // Вісник ТНЕУ. – 2014. – № 3. – С. 7-19.